

כיצד "להציל" פינות מוצלות בגן

כתבה : טל גליקמן, אגרונומית

בגינות רבות, שגילן עשר שנים ומעלה, הופכים אזורים שבעבר היו שטופי שמש ואפילו צרובי שמש, לאזורים מוצלים. בדרך כלל זהו תהליך שיכול להימשך מספר שנים, במהלכן מחליפים מדי פעם את הצמחים, משנים את זן הדשא ומחפשים פתרונות שונים להחיות פינות אלה.

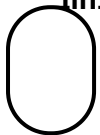
חלק מהצמחים הגדלים באזורים אלה מתנוונים, חלקם משנים צורות צימוח - למשל מפתחים נוף גבוה בחיפוש אחר מקור אור, חלקם מתעצמים ומאבדים את צורתם המקורית הצפופה. חלק מהצמחים מאבדים עם הזמן את כמות ואיכות הפריחה, צמחים בעלי עלים מגוונים מאבדים את יפיים ונעשים ירוקים וחיוורים. בתנאים כאלה, מרבית זני הדשא הולכים ודועכים עד לחיסולם המוחלט. בפינות רבות בגן, שעברו "טראומה" כזו, ניתן באמצעות תכנון מחדש "להציל" את האזור הפגוע ולהפיח בו רוח חיים חדשה. בשיחים מסוימים, שעדיין נראים ומרגישים טוב, ניתן באמצעות גיזום ועיצוב נכונים, ליצור מהשיח מעין עץ - הגדל על גזע אחד או מספר גזעים. משיגים זאת באמצעות הסרת ענפים דקים בחלקים התחתונים של השיח, "פתיחת" הצמח על ידי גיזום ענפים פנימיים, ובכך ליצור מימד גובה לפינה.

הרווח כפול

מלבד מימד הגובה מקבלים גם אפשרות לשימוש בחלק הגינה שמתחת לשיח, שקודם היה מלא בענפים ועכשיו פנוי לשתילה חדשה. לשטחים אלו יתרון גדול, מאחר והם כבר מוצלים ומוגנים וניתן לשתול בהם מגוון רחב של צמחי צל אותם לא ניתן לשתול בגינה חדשה. עקרונות התכנון הבסיסיים חלים גם כאן, כמו בכל פינה אחרת בגן, ויש לשמור על שילובים הרמוניים ומאוזנים של צבע, צורה, גודל עלה וצפיפות סידור העלים, וכן דירוג בגבהי השתילה. יש להתחשב במיקום הפינה ומרחקה מנקודת הראיה של היושבים בגינה, ולהשתמש בצמחים בעלי מימדים, גוונים וצורות מתאימים, כאלו שיראו ממרחק.

פינות "חשוכות" בגינה הוותיקה ניתן ל"האיר" בכמה אופנים, גם באמצעות צמחיה: שימוש בצמחים בעלי עלים בהירים - כמובן שעליהם להיות צמחי צל, כמו שפלרה שיחנית 'מגוונת', אלפיניה הדורה 'מגוונת', פטסיה יפנית 'מגוונת', קיסוס החורש 'מגוון', פלקטרנטוס אהרטנדל, מיני דיאנלה זן מגוון. רצוי שהצמחים יהיו בעלי פרחים בצבעים בהירים - לבן, ורוד בהיר, צהוב וכתום, כי גווני הכחול, הסגול והבורדו נראים פחות ונבלעים בחשיכה.

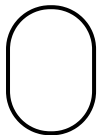
פעמים רבות השתילה בפינות ותיקות אלה אינה מתאפשרת בשל ריבוי השורשים מצמחיה קודמת ומצמחיה קיימת, לעתים השורשים אף עולים על פני הקרקע ואז התפתחות צמחים חדשים היא איטית ובעייתית. כדי לנצל פינות אלה, **ניתן לשתול בהן במכלים או בערוגות מוגבהות**. ניתן ליצור ערוגה מוגבהת התחומה על ידי סלעים, אדני רכבת, בולי עץ המסודרים באופן אנכי, ואפילו על ידי בניית קירון דקורטיבי. את הערוגה נמלא באדמת עציצים עשירה ונשתול בה צמחים ש"יחגגו" בתנאים אלו. ניתן להשתמש במכלים בעלי צבעים בולטים וזוהרים על מנת להאיר את הפינה - אפקט הרבה יותר משמעותי ממופע פריחה, ומרחוק כתם הצבע של המכל יכול להיראות כפריחה. ניתן לנצל את מימד הגובה שיש בפינות אלה, מימד הנוצר מחופת העצים, על ידי תליית אביזרים שונים על הענפים, כמו פעמוני רוח, בתי האכלה לציפורים, פסלים תלויים, צמחים אפיפיטים כמו מיני קרן-איל, שרכים למיניהם, אחז זהוב (פוטוס זהוב), סינגוניון, מיני בשמתועוד. רצוי להשתמש בצמחים בעלי עלווה מגוונת ומיוחדת על מנת שיראו בין ענפי העץ. ניתן גם לשתול צמחים בין זיזי הגזע של דקלים ולקבל מראה מרהיב של צמחים העוטפים את הגזע.

ליצירת פינת ישיבה במקום מוצל בגינה מספר יתרונות חשובים:

הצל כבר קיים, ללא צורך בהתקנת מתקני הצללה למיניהם; מהפינה החדשה יש נקודת מבט ותצפית נוספת על הבית ועל פינות אחרות בגן שקודם לכן, במבט מהבית לכיוון הגינה, הזנחו. במקום כזה ניצור **פינת ישיבה אינטימית**, המרוחקת מאזור האירוח, עם אפשרות למקם 2-4 כסאות קטנים ושולחן - תוך הקפדה על שימוש בעיצוב קל של הריהוט על מנת לא להעמיס. וכמובן, ניתן לתת מקום כבוד לערסל, שחיכה לעץ ולפינה מוצלת. **תאורה מלאכותית** חשובה מאד בפינות אלו, וגם כאן יש יתרון לחופת העץ: ניתן להאיר את העץ מלמטה כלפי מעלה, ניתן לתלות גופי תאורה על ענפיו וניתן להאיר את הפינה באמצעות גוף תאורה הממוקם במרחק מה ומאיר את העץ והפינה כולה.

להמשך קריאה על דגמים בטבע כמוודל לתכנון גנים

אינדקס גננים
אינדקס משתלות
אינדקס מוצרים
מוסדות לימוד והעשרה

